

İMAN ALTMİŞ KÜSUR ŞUBEDİR

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdülillâhi Rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübareken fîh alâ külli hâlin ve fî külli hîn. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn ve şefî'i'l-müznibîn Muhammedini'l-Mustafa ve alâ âlihi ve sahbihi ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-ceza.

Emmâ ba'dü: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe-inne efdale'l-hadîsi kitâbullah ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem. Ve şerra'l-umûri muhdesâtühâ. Ve külle muhdesetin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sâhibihâ fi'n-nâr.

Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-Nebiiyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim.

Cuma geceniz mübarek olsun. Allah hepinizden razı olsun. Sevgi ve kardeşlik duygularıyla İslâm'a bağlılıklarına karşı, Allah'a imanlarından dolayı şu camii doldurmaya gelmiş kardeşlerimiz var aramızda. Allah he-

pinizden razı olsun, Allah ecrinizi fazl u ke-reminden gayb hazinelerinden kat kat ihsan eylesin. Dünya ve âhiretin bildiğimiz bilmediğimiz her türlü hayrına sizleri ve sevdiklerinizi nâil eylesin. Sizi sevdikleriyle beraber cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin. Sizi ve bizi her türlü tehlikelerden, üzüntülerden, sıkıntılardan mahsus eylesin. Dünya ve âhirette mesut ve bahtiyar eylesin.

Biliyorsunuz ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in hadîs-i şerîflerini okumak bize hocalarımızın vasiyetidir ve bu eserleri, hadîs-i şerîfleri kitaplarına yazan müelliflerden, hocalarımızdan, mürşitlerimizden Allah razı olsun.

Başta Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri olmak üzere cümle sâdât ve meşayih-ı turûk-ı âliyemizin, alimlerimizin, fazıllarımızın, kamillerimizin, hocalarımızın, büyüklerimizin, âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerimizin cümlesinin ruhları şâd olsun diye; bu beldeleri canlarını ve mallarını feda ederek sırf Allahu Teâlâ'nın rızasını kazanmak için ellerinde neleri varsa hepsini ortaya koyarak cihat edip fethetmiş olan fatihlerin, şehitlerin ruhlarına hediye

olsun diye; cümle hayrât u hasenât sahiplerinin ve içinde toplandığımız şu güzel caminin yapılmasına, yaşamasına, geliştirilmesine ve içine cemaat olarak dolup da mâmur, mânevî bakımdan canlı bir cami olmasına sebep olanların kendilerinin ve geçmişlerinin ruhlarına hediye olsun diye; Hz. Âdem atamız *aleyhisselam*'dan bugüne gelinceye kadar yeryüzünden gelmiş geçmiş cümle mü'min ve mü'mine atalarımızın ruhlarına bu mübarek Cuma gecesinde Rabbimiz ikram eylesin diye; biz yaşayan müslümanlar da Rabbimizin tamamen rızasına uygun, tamamen Kur'ân-ı Hakîm'in yolunda, tamamen Peygamber Efendimiz'in izinde yaşayalım, insanların şaşırıp çeşitli yollar tutturdukları bu asırda dağlımadan, şaşırımadan Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesinin yolunda yürüyüp, o sünnet-i seniyyeyi ihya edip yüzlerce şehit kadar sevap kazanalım diye; nesillerimiz, zürriyetlerimiz de Allahu Teâlâ hazretlerinin sevdiği, razı olduğu kullar arasında Rabbim bizi sevdiklerimizle beraber cennette cemali ile müşerref eylesin diye bir Fâtiha üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım.

Meşhur sahabi, çok hadis rivayet etmiş olan, hadîs-i şerîfleri çok şevk ve muhabbet duyarak onları dikkatle toplamış olması bakımından Ebû Hüreyre *radıyallahu anh* rivayet etmiş. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* onun bu rivayetlerinde buyurmuş ki:

«الْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ
الْإِيمَانِ. خ، حب، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.»

el-Îmânü bid'un ve sittûne şu'beten.
İman 60 küsur şubedir. İmanın 60 küsur çeşidi, dalı, budağı vardır. Bunun içinde, *Ve'l-hayâu şu'betün mine'l-îmâni.* Utanma, hayâ imandan bir şubedir, bir cüzdür, bir parçadır. Muhterem kardeşlerim Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* İslâm'ı en veciz kelimelerle, en özlü kelimelerle, en net şekilde, en cahil insanın bile hiç tahsili olmayan insanın, çölde yaşamış, deve gütmüş insanın bile anlayabileceği bir sadelik içinde anlatmış, peygamberlik vazifesini en güzel tarzda yapmış, Allah'ın en sevgili kulu olmuş bir insan. Sözleri güzel, hepsi karşısındakinin aklı-

nın seviyesine uygun, herkesin irfanının kuvvetine göre o sözlerden hissesini alıyor.

a. Broken Hill'deki İki Müslüman

İmanın ne olduğu mâlum. İman, inanç demek insanın kalbi ile ilgili bir iş. İnsan içinden inanır ama diliyle de söylemesi lazım ki başkaları onun mü'min kul olduğunu bilsin. Ve imanının gereği olarak amelleri de yapması lazım ki biz de o imanın kuvvetine şahit olalım. İnsan imanlı oldu mu çok fedakârlıklar yapar. Çok zahmetlere katlanır. Çok başka insanların garipsedikleri, anlamadıkları şeyler yapar. Yapabilir yani başkası yapamaz.

Mesela geçtiğimiz birkaç ay önce Avustralya'daydım. Orada ansiklopedilere geçmiş iki tane müslüman var. Avustralyalılar'ın hepsi bilir. Broken Hill denilen bir semtte yaşamış iki müslüman. Bir rivayete göre Afganistanlı iki müslüman. Bir rivayete göre de Türkiye'den oraya gitmiş iki müslüman. Ben istedim ki onların olduğu o şehre gidebileyim, müzelerde araştırma yapayım. İşin iç yüzünü tam doğru olarak ölçeyim, rivayetlerin hangisinin doğru olduğunu anlayayım ama ona imkanım olmadı, gidemedim o yere. Bir rivaye-

te göre Osmanlılı imiş bunlar ama Osmanlı'dan Avustralya'ya giden insan pek olmaz. Yani bizim Osmanlılar'dan pek öyle kayıtlata geçmiş kişi yok.

Yalnız Afganlılardan Avustralya'ya giden insanlar İngilizler Avustralya'yı keşfettikten sonra Hindistan'dan, Afganistan'dan deveci diye, tarım işçisi falan diye çok müslümanları almışlar ülkeye. Afganlı olması rivayeti daha doğru olabilir.

Bu iki tane müslüman İngilizler'le Osmanlı Devleti arasında mücadelelerle çatışmalarda Osmanlı Devleti, Padişahımız cihat ilan edince demişler ki "Halife-i nûr-i zemîn Osmanlı sultanımız cihat ilan etti. Bizim çalışmamız lazım." Ama onlar Avustralya'da iki kişi. Azıcık insan. Olsun, bizim vazifemiz emre itaat etmektir, diye düşünmüşler varlarını yoklarını, sermayelerini, paralarını silaha yatırmışlar. Silahlanmışlar; kurşunları, cephaneleri hazırlamışlar padişahları cihat ilan etti diye.

Avustralyalılar onların hayatını yazarken diyorlar ki; muhtemelen afyon kullanıyordu bunlar. Çünkü yaptıkları iş onların akıllarına uymuyor. Akıllı bir insan böyle yapar mı, ca-

nını tehlikeye atar mı? Yapayalnız oldukları bir diyarda kalkıp da bu kadar büyük bir iş yapar mı, yapamaz. Herhalde bunların akılları yok. Ama akıllı da biliniyorlar. O zaman bu işi nasıl yaptı? Herhalde esrar çekti, afyon çekti de aklı gittiği sırada sarhoşken yaptı falan gibi, iftira yani. Öyle bir şey yok aslında, adamlar müslüman. Padişahımız cihat ilan etti diye bu ikisi silahlanmış.

Avustralyalılar bir taraftan İngilizler için asker topluyorlar. Çanakkale'ye gidenler, o Anzaklar dediğimiz askerî birlikler. Hepsi öldüler, cezalarını buldular. Her sene toplanıyorlar yapıyorlar. Bir trene asker toplamışlar. Celb etmişler askeri, sevk etmişler trene doldurmuşlar. Fakat onların hazırlıklarını gördükçe bizim müslüman kardeşlerimiz “Ah o askerler şimdi gidecek orada bizim müslüman kardeşlerimizin kanını dökcek. Bu silahları bizim müslümanların üzerine boşaltacaklar” diye üzüntü çekiyorlar.

Tren hazırlanmış, askerler binmişler. Yakınları ile vedalaşmışlar falan. Bizim iki tane müslüman asker gitmişler trenin geçeceği bir boğaza mevzilenmişler. Trenin geçeceği sırada durdurmuşlar treni. Önüne mani atıyorlar.

Ateş açmışlar, orada kahramanca çarpışmışlar. Sonu ne olacak, iki tane asker. Yabancı bir yerde ne yapabilir. Öbür tarafta asker dolu, zaten trenin her tarafı da bütün askerleri öldürecek cephaneleri de olmaz ama neden?

Mü'min, imanı var. Neden? Ben Müslümanım, padişahımıza bağlıyım, padişahımız böyle emretmiş. Ölsem de kalsam da vazifem bu işi yapmaktır diye orada kahramanca çarpmışlar. Bir tanesi şehit olmuş, bir tanesi de galiba ötekilerin eline düşmüş. Esaret devam ederken o da şehit olmuş neticede. Ama orada müzeye kaldırmışlar eşyalarını. Yani literatüre geçmiş, kitaplara geçmiş. Broken Hill'deki o iki müslümanın efsanesi herkesin bildiği bir şey, herkes söylüyor neredeyse.

Bu işi kim yaptırdı? İman. İman oldu mu, bir insanın kalbine iman girdi mi o olağanüstü işler yapar. İman bir kalbe girdi mi ölü kalbi diriltir. İman bir insana girdi mi o fedakâr olur, o gayretli olur, o çalışkan olur, o merhametli olur. O şefkatli olur o kahraman olur. O ölümden korkmaz; o sapıklığa, hırsızlığa, arsızlığa, aldatmacaya sapmaz. Dobra dobra olur, aleyhine de olsa dobra dobra olur.

Bizim arkadaşın bir tanesine Almanya'da yer kar olduğu için arkadaki araba gelmiş çarpmış. Arabasını kenara park etmiş olduğu halde buzda araba çarpmış, hasar meydana getirmiş. Sigortaya arabayı tamir ettirmeyin. Hasar kadar para vereyim. Tabi orada tamirciler vesaireler sigortadan fazla para almak için arabayı almışlar, çekmişler. Her tarafında bir güzel tamir etmişler arabanın.

Bizim arkadaşımız dava açmış. "Benim arabamın bir yeri zaten eğriydi. Zaten bozuktu ben bunlardan düzeltmelerini istemedim ki. Bir kısmını düzeltmeleri lazım, öbür tarafı eskiden olduğu için düzelttirmeye benim hakkım yok. Ben bunu onlara söyledim, onlar yapmamışlar. Alın bu paranın fazlasını veya hut bu durumu bilince epey uğraştım ama laf geçiremedim." diyor. Bunu başkası anlamaz Avrupalı anlamaz bu işi.

Müslümanın işi acayip gelir. İmanlı oldu mu imanın insana verdiği mantık, bir başka mantık olur. O sadece Allah'tan korkar, sevabı sadece Allah'tan bekler. Kınayanın kınamasından korkmaz. Kim ne derse desin doğru bildiği şeyi yapar. Havaalanında seccadesini yere serer, namazını kılar. Cümle cihan halkı

bir tarafa giderken o başka tarafa gider, herkes eğlenirken o vazifesini yapar. Herkes çalılıp çırparken o namusuyla yaşar. Allah bize o imana sahip eylesin. Allah bizi imandan mahrum etmesin.

Bu imanın çok insan üzerinde tezâhürâtı vardır. İnsanlar harama bakmaz, haram yemez. Sözüünü doğru söyler babasının aleyhine bile olsa, kendisinin aleyhine bile olsa yalancı şahitlik yapmaz. Çeşitleri çok, saymakla bitmez.

Hayâ da imanın bir şubesidir. Müslümanlıktan daha başka. Müslüman bir genci bizim bu psikoloji mütehassısları, psikiyatrisiler falan anlayamazlar. Ya bu ne biçim bir delikanlı. Hiç flört etmiyor, hiç şunu yapmıyor, hiç bunu yapmıyor. Neden? Bu müslüman. Bizim kardeşlerimiz rahatsızlandığı zaman giderlerdi Tıp Fakültesine. Oradaki profesörler bizim bu kardeşlerimize flört tavsiye ederlerdi. Biraz kendine bak, diye tavsiye ederlerdi, gününe gün canına can kat, diye tavsiye ederlerdi. Anlamaz ki müslümanın hâlinden müslüman olmayan. Nereden bilsin, bilmez ki hayâ imandan bir şubedir.

Bizim müslüman kardeşlerimiz kızıdan daha hayâlidir. Arabaya oturur, arkada kimin olduğunu bilmez. Mahalleden imamı aldım. Arabaya bindi *Selamün aleyküm* dedi. Ön sıraya oturdu, arkada üç kişi var. Komşular bir yere gideceklermiş, rica ettiler, ben de hanımımla beraber arka koltuğa aldım onları. İmamı arkadaki yaşlı teyze fark etti. Çünkü imam bakmıyor ki arkaya. İmam kapıdan içeriye girdi, kız gibi gözü yerde. Hani ayağının ucunda *Selamün aleyküm* hocam dedi. Benimle konuşuyor, arkada kim varmış, kim yokmuş haberi yok. Mü'min böyledir. Yani her şeyi güzeldir, her şeyi başkalarına benzemez.

Birisi de yakalamış kardeşini ya bu kadar utangaç olma. Bu kadar mahcup olma biraz atılgan ol, biraz sürtük ol, öyle şey olur mu? Peygamber Efendimiz kardeşine böyle nasihat eden kimseye diyor ki, bırakın onu. Böyle saçma nasihatlar etme. Hayâ imandandır, demiş. İnsanın utanması imandandır, utanmayan insanın ar damarı çatlaktır. Öyle bir damar yok ama ar damarı çatladı, derler. Ar damarı çatladı mı her türlü yüzsüzlüğü yapar, yılışık yılışık güler.

Müslüman utanır, hakkını istemeye utanır. Birisi sizin evinizi soysa hırsızlık yapsa hırsıza elini oradan çek demeye utanır. O kadar mahcup bir yapısı var. Neden? İmanı var, karşısındakini ezmek istemez, üzme istemez, mağdur olur bu dünyada, hakkını başkası alsın..

Allah'tan korkun. Rabbimiz bizi imanın zevkini tadanlardan, nurunu anlamış olanlardan, sezmiş olanlardan ve imana göre yaşayanlardan eylesin. Hocamız kitabında alt alta iman hakkında böyle çeşitli rivayetleri toplamış. Diyor ki,

«الْإِيمَانُ ثَلَاثُمِئَةٌ وَثَلَاثَةٌ وَثَلَاثُونَ شَرِيعَةً. مَنْ وَفَى بِشَرِيعَةٍ مِنْهُنَّ، دَخَلَ الْجَنَّةَ. طَس، طَب، هَب، عَنِ الْمُغِيرَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ أَبِيهِ، عَنِ جَدِّهِ. وَضَعَفَ.»

el-Îmânü selâsü-mietin ve selâsûne şerîaten. Men vefâ bi-şerîatin minhünne de-hale'l-cennete. Bu rivayette iman 30 tane cüz eder, yani 3000 eder. *Ve selâsûne şerîaten.* Şerîaten, dal, şube demek. Kim bunlar-

dan bir tanesine sımsıkı yapışırsa cennete girermiş. Bu rivayette böyle, bir başka rivayette;

İman 70 küsur şubedir. En üstünü *Fe-efdaluhâ kavlu la ilâhe illallah* En üstünü la ilâhe illallah demektir. *Ve ednâhâ imâtatü'l-ezâ ani't-tarîk*. En aşağısı da yoldan eza verici malzemeyi kenara koymaktır. O da imanın bir şubesidir. *Ve'l-hayâu şu'betün mine'l-îmân*. Gene burada da buyurmuş. Hayâ imanın bir dalıdır. Bu Ahmed b. Hanbel'de, Müslim'de, Neseî, Ebû Davud'da, İbn Mâce'de var. Demek ki böyle çeşit çeşit rivayetlerle imanın tezâhürlerinin, yani dışa vuruş şekillerinin çeşit çeşit olabileceğini sevgili Peygamber Efendimiz bildirmiş.

Demek ki ben mü'minim diyen insanda bir değişiklik olacak. Demek ki öyle bir insanın hareketlerinde bir başkalık olacak. Nasıl o kardeşimiz cihat için kalkışmış, nasıl o kardeşimiz doğruyu söylemekten ayrılmamışsa, nasıl öteki kardeşimiz gözüne sahip olmuşsa, nasıl beriki kardeşimiz eline sahip olmuşsa iman insanın hareketine tesir edecek. Tesir etmiyor, demek ki imanı zayıf.

Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfleri okumuştuk biliyorsunuz. İnsan zina ederken o anda mü'min olmaz, hırsızlık yaparken o anda mü'min değildir. Nedir? Onda iman gitmiştir. İmanı olsaydı mahcup olurdu. İmanı kötülüğe mâni olurmuş, iyiliği yaptırırmış. Allah bizi kuru lafta kalan müslümanlardan etmesin. Her haliyle, alışverişinden ev yaşantısına kadar her haliyle tam müslüman olanlardan eylesin.

b. İman Sadece İbadetten, Namaz Kılmaktan İbaret Değildir

İman sadece ibadetlerden, namaz kılmaktan ibaret değildir. Bakın yolda bir taşı kenara almak bile o da imanın bir dalı oluyor. Utanmak bile imanın bir dalı olmuş oluyor. Ona göre hareketlerimize dikkat edelim, Allah'a olan inancımız ve onun huzuruna varıp da bir gün bu dünyada yaptıklarımızdan hesap vereceğimizin şuuru bize çekidüzen versin. Biz güzel müslüman olalım.

Bizim kardeşlerimizden bir tanesi bir şehirde yüksek mevkiide olan bir kimseydi. Kasabanın en ileri gelen devlet memurlarından yüksek bir kimseydi. Kapıyı çalmış o ka-

sabanın eşrafından birisinin. O da inmiş aşığıya “ooo efendim hoş geldiniz, şeref verdiniz, buyurun bir çay için, bir kahve için.” Ne yapıyorsun, demiş. Oturuyorum. “Bu devir oturacak bir zaman mıdır? Oturuyorsun bir de beni çağırıyorsun, çay içelim falan diye. Oturacak bir zaman mı bu devir. Bu devir çalışma zamanı.”

Radyo çalışır, televizyon çalışır, gazete çalışır, mecmua çalışır. Düşman çalışır, dost çalışır. Eğlence yerleri sabahlara kadar çalışır. Işıklı reklamlar her taraftan insanı çağır-
mak için, dikkatini çekmek için elinden geleni yapar. Harıl harıl meyhaneler çalışır; mü'min yatar, bir mü'min çalışmaz olur mu? İmanın eseri onun üzerinde görülmeli. İmanı onu harekete geçirecek kadar kuvvetli değil. Bazen bir bakıyorsunuz çocuğun arabasına, gitmiyor, kalıyor. Neden? Pili zayıflamış, harekete geçmiyor Ama yeni pil taktığınız zaman oradan oraya geçiyor. Allah içimizde o kuvveti imanı ihsan eylesin.

İman ile amel, yani inanmak ve Allah'ın yapın dediği şeyleri yapmak, yapmayın dediği şeylerden geri durmak, bildiğini tatbik etmek. Bu ikisi aynı anda bir arada bulunan

ortaklardır. İki bir aradadır. Allah bir tane-sini ötekisi olmadan kabul etmez. Neyi kabul etmez? Birisi amel işliyor, bir iş yapıyor, bir faaliyette fakat imanı yok. Allah kabul etmez. “Hocam ben hiçbir şeye inanmam ama köye çeşme yaptırdım, elektrik getirdim, 9 derslik, okul yaptırdım. “Hiçbirini kabul etmez Allah. Neden? Hadiste bildiriyor, âyet-i kerîmede bildiriyor. İşte bu hadiste de karşımızda, iman olmayınca amelin faydası yok. *Hebâen mensûrâ*. Bütün yaptıkları boşa gidecek. Edison’un yaptığı da boşa gidecek, falancanın yaptığı da boşa gidecek, filancanın yaptığı da boşa gidecek. Neden?

c. Edison'un Yaptığı da Boşa Gidecek

İmanı yok. Allah imansızlığı affetmiyor. Hepimiz Allah’ı bilmek, tanımak, sevmek, itaat etmekle vazifeliyiz. Madem ki aklımız var, deli misin akıllı mısın. *Elhamdülillah* akıllıyım, diplomam bile var. Kaç tane okul bitirdim, tamam. Aklın varsa Allah’ı bil. Aklın varsa Rabbinin yolunu bul, aklın varsa cennetin yoluna gir. Girmiyor. O zaman senin aklın olsaydı sen kendini cehennemden korurdun. Tehlikeye atıyor musun dünyada kendini?

Atmıyorsun. Âhîret deyince sen niye atmıyorsun. İmanın yok da ondan. İnansan kaçarsın. Onun için bir insanın ameli olup da imanı oldu mu Allah onu kabul eder. Burada bildiriyor, ikisi bir arada olacak. Peki imanım olsa amelim olmasa? “Hocam sen benim kalbime bak.” Buyur bakalım getir neşteri açalım. Kalbini çıkartalım bakalım ne var ne yok. “Benim kalbim temiz.” Peki mübarek niye namaz kılmıyorsun? Kalbim temiz. Niye hacca gitmiyorsun? Kalbim temiz. Niye zekât vermiyorsun? Kalbim temiz. Niye Allah’ın Kur’ân’ını okumazsın, yoluna gelmezsin? Kalbim temiz, kalbim temiz, kalbim temiz. Be dam olmaz. Bak imanla amel bir arada olacak. O öyle hiçbir işe yaramayan imanını da Allah kabul etmez. Çünkü o güzel iman değil imanı olsa imanı ona birtakım işleri yaptıracaktı.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki bu Ebû Saîd hazretlerinden İbni Mircan’ın rivayet ettiği hadîs-i şerîfte:

«الْإِيمَانُ الصَّلَاةُ. فَمَنْ فَرَّغَ لَهَا قَلْبَهُ، وَحَافَظَ عَلَيْهَا
بِحَدِّهَا وَوَقْتِهَا وَسُنَنِهَا، فَهُوَ مُؤْمِنٌ. ابْنُ النَّجَّارِ، عَنْ
أَبِي سَعِيدٍ.»

El-Îmânü es-Salâtü. İman demek namaz demektir. Kalbini hazır ederse, kalbinde meşguliyetler varsa çeker çıkarır da namaza kendini hazır hâle getirirse ve namaza devam ederse... Yani namazı bir kılıp bir kılmamak değil. Muntazaman devam ederse, kim kalbini namaz için hazır ederse ve namaza müdave- met ederse ve ciddiyetle bu işin üstünde du- rursa ve namazın vakitlerine dikkat ederse ve sünnetlerine dikkat ederse, âdâbına, erkânı- na uygun bir şekilde namaz kılsa işte o mü'mindir.

Demek ki bir insanın mü'minliğinin tam mü'minlik olması için Peygamber Efendimiz ölçü olarak namazı veriyor. Namaz iman de- mektir. Mü'minse namaz kılacak. “Benim kalbim temiz” falan diye kaytarmasın. Yan çizmesin, boşuna terlemesin. İddia etmesin. Mü'minse namaz kılacak. Ve güzel kılacak, vaktine riayet edecek, ciddiyetle üzerinde

duracak, alacalı olmayacak, muntazaman kılacak, bir kılıp bir kılmamak değil. Onun üzerine itina ile eğilecek. O zaman mü'mine uygun halde amel oluyor.

Muhterem kardeşlerim, namaza bu kadar önem vermiş Peygamber Efendimiz. Neden? Namaz dinin direğidir, buyurmuş. Namazı kılan dinini ayakta tutmuş olur. Kılmayan dinini yıkmış olur. İnsanın âhirette ilk defa sorgu sual olacağı şey namazdır, buyurmuş. Niye bu kadar önemli namaz? Namaz bizi doğru yolda tutan bir şey. Biz beş vakit namaza riayet ettiğimiz zaman Müslümanlığımızı muhafaza edebiliriz.

d. İnsanın Müslüman Kalmasına Sebep Olacak Formül ve Tedbir ve Çare: Namazdır

Sabahleyin kalktığımız zaman, sabah namazını kıldığımızda güne müslüman nuru ile gireriz. Öğleyin öğle namazını kılınca bu işi bir daha hatırlamış oluruz. İkindin işten elimizi çekip namaza yöneldiğimiz zaman işin telaşından, dünya hırsından, maddî hırstan kendimizi sıyırdığımız zaman yine korunmuş oluruz. O zaman yalandan vazgeçeriz, hile-

den vazgeçeriz, faizden vazgeçeriz, haksız iktisaptan vazgeçeriz. Yatacağımız zaman kıldığımızda aynı, keza.

Yani bir insanın müslüman kalmasına sebep olacak formül ve tedbir ve çare namazdır. Aksi takdirde insanın Müslümanlığı olduğu gibi kalmaz, fire verir. Namaz kılmayan bir müslüman bir süre sonra bakarsın içkiye başlar. Bir zaman sonra kumara başlar bir zaman sonra çeşitli günahlar işlemiş, bir zaman sonra bakarsın helâk olmuş. Namaz koruyucudur.

﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾. 1

Namaz kılmak her türlü kötülüklerden alıkoyar, diyor Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz. Her zaman da söylediğim gibi bizim İslâm dininin emirleri pratik emirlerdir yani bizim dinimiz insana vermek istediği şeyi pratik tedbirlerle sağlayacak maddî fiiller de vermiştir.

Mesela nefsin terbiye edilmesini tavsiye etmiştir Allahu Teâlâ hazretleri bize. Nasıl terbiye edeceğim bu nefsi acaba? Şekli şemali

¹ 29/Ankebût, 45

nedir? Ramazan'da oruçtur. Ramazan'da müslüman yemek yemeyecek, su içmeyecek, orucun şartlarına riayet edecek. Bak nefse hâkim olmak, nefsi terbiye etmek böyle olurmuş diye İslâm onu söylüyor. İslâm birbirinizi sevin, yardım edin demiş. Peki nasıl yardım edeceğim, ne kadar yardım edeceğim. Nasıl seveceğim, sevgimin tezahürü ne olacak.

Ona ölçü koymuş, malının en aşağı kırkta birini ayır, o fukaraya götür ver. Bayram namazından önce fakire bayram hediyesi sadaka-i fıtrı teslim et, diye pratik olarak dobra dobra söylemiş. Yani ortada bırakmamış. Bazen öğrencilere ödev verirsin şu konuda ödev yap, tekrar tekrar sorarlar. “Şöyle mi olacak böyle mi olacak. Hocam iyi anlayamadım. Biraz açıklar mısınız?” İslâm işte böyle açıklamaya meydan kalmayacak şekilde her şeyi söylüyor. Her şeyi.

Müslümanlar birbirlerini sevsin ve birbirleriyle irtibatta olsun. Nasıl irtibatta olacağım. Radyo yok, televizyon yok, telgraf yok. Telefon yok, hiçbir şey yok, nasıl olacağım. Haccı farz kılmış, her ülkenin zenginlerinden, babayiğitlerinden, parası pulu yerinde olan-

lardan, pazusu kuvvetli olanlardan, sıhhati yerinde olanlardan, seçme müslümanları askere alır gibi o kalkacak memleketinden Hicaz'a gidecek. Oradaki müslümanlarla karşılaşacak. Nasıl pratik bir çareye bağlıyor!

Halbuki biz oraya gidiyoruz, hiçbir şeyden habersiz gidip geliyoruz. Ya sen oraya gittin öteki müslümanlarla aynı ibadeti yapıyorsun. 3 tane 5 tane ahbap edinsene. Hiç Sudanlı bir kimseyle arkadaş oldun mu? Hiç Mısırlı bir kimseyle arkadaş oldun mu, Hiç Pakistanlı bir dost edindin mi? Hiç Yunanistan'dan, Bulgaristan'dan, Yugoslavya'dan gelmiş kimse ile bir ahbap oldun mu? Hac arkadaşlık, ahbaplık vesilesidir.

e. Hac, Arkadaşlık, Ahbaplık Vesilesidir

İslâm pratik çareleri bize sağlamış da biz o çarelerin altında yatan ince hikmetleri sezemediğimiz için bu mekanizmayı çalıştıramıyoruz. Yoksa hepimizin cayır cayır dostu olması lazım. Senin benim Pakistan'da kaç tane dostum olmalı. Buraya Pakistan'dan bizim kaç tane dostumuz olmalı gelecek gidecek ama kimsenin kimseden haberi yok. Bizim arkadaşlardan bir tanesi ile uçakta karşılaş-

tık. Ne yaptın, dedim. “Umre yaptım annemi de getirdim, o da umre yaptı.” Nerede kaldınız, dedim.

“Hocam bizim burada Pakistanlı bir dostumuz var. Maşallah zengin de. Bizi havaalanından alıyor misafirhanesine getiriyor. Hem de ibadet yapmamızın kolaylığını da sağlıyor. Dostumuz. Her ay mektuplarıma cevap yazar. Babayiğit bir Pakistanlı müslüman. Türkiye’ye de geldi ağırladık.” falan dedi. Tamam, işte Müslümanlık böyle olur.

Bizim hacılar hacca gidiyorlar. Harem-i Şerîf’in kaç kapısı var, kaç penceresi var, teşbihin tanesini, takkenin düzinesini kaçta aldın. Onun için mi gittin sen? Bir kere Rabbinin beytine ziyarete gittin, Rabbine olan bağlılığını canlı tutacaksın. Ariflerden bir tanesi demiş ki: “Yâ Rabbi! Bu senin beytin. Ben evin sahibini isterim Yâ Rabbi!” Beytullah Allah’ın evi demek.

Ne güzel bir söz. Eve gitmişsin, evin sahibi çıkmazsa hakaret olur insana. Bir eve gittin, evin sahibi ortada yok. Ya bu adam beni çağırmıştı evine, hiç ortalıkta görünmüyor. Seslenirsin o odaya bakarsın, bu odaya bakarsın. Fesübhanallah nasıl ev sahibi imiş,

dersin. Kırılırsın, gidersin. Bir odada mesela kendi gelmiyorsa, ben buradan kalkıp gideyim bari, dersin.

Allah'ın evini ziyarete gidiyorsun, Allah'ın kulluğuna riayet edeceksin, Allah'ı tanıyacaksın, Allah'ı isteyeceksin. Yani ibadetleri hikmetleri yönünde düşünelim. Allah niçin haccı farz kılmış. Farz kılmış amennâ yapacağız. Hacerü'l-Esved'i dönün, demiş döneceğiz. Tamam yapacağız ama niye döneceğiz. Niye ziyaret edin demiş, sebebi var. Onu anlamaya çalış, hikmetlerini sezmeye çalış.

Namaz kılın, namazı kılmaya kılıyoruz; birbirimize selam vermeden dışarıya çıkıyoruz. Ne oldu bu cemaat olmadı ki, kum yığını gibi oldu. Kum yığını çimento olmazsa bir arada durmaz ki. Bir işe yaramaz ki. Ancak öyle tümsek yaparsın, döktün mü yığılır gider. Kum yığını gibi müslümanlarız. Birleşip de betonarme sağlam bir şey teşkil edemiyoruz. Taş gibi bir şey olamıyoruz, neden? Allah'ın emirlerinin hikmetlerini düşünmediğimiz için, kavrayamadığımız için.

İman demek namaz demektir, diyor Peygamber Efendimiz. Namazı öyle kılalım inşa-

allah. İmanımız da öyle sağlam olsun, Allah'a öyle candan ibadet edelim. İbadetlerin hikmetlerini öyle düşünelim. Tadını çıkarta çıkarta namazlar kılalım, tadını çıkarta çıkarta Ramazanlar geçirelim. Allah nice Ramazanlara sıhhat ve afiyetle selamete eriştirsin. Nice bayramları gösterson. Âhiretin en büyük bayramı olan Allah'ın rızasına ermek, cennetine, cemaline kavuşmak bayramını hepimize nasip eylesin. Haclar umreler nasip eylesin. Beytullah'ı Ziyaret ettiğimiz gibi kendisinin âhirette de cemalini görmemizi nasip eylesin. *Selamün kavlen min Rabbin Rahîm* diye selamına erenlerden Rabbimiz cümlemizi o zümreden eylesin.

«الْأَيْمَةُ مِنْ قُرَيْشٍ، أَبْرَارُهَا أَمْرَاءُ أَبْرَارِهَا،
وَفُجَّارُهَا أَمْرَاءُ فُجَّارِهَا، وَإِنْ أَمَرْتُ عَلَيْكُمْ قُرَيْشُ
عَبْدًا حَبَشِيًّا مُجَدَّعًا، فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا مَا لَمْ
يُخَيِّرْ أَحَدُكُمْ بَيْنَ إِسْلَامِهِ وَضَرْبِ عُنُقِهِ، فَإِنْ خُيِّرَ بَيْنَ
إِسْلَامِهِ وَضَرْبِ عُنُقِهِ فَلْيُقَدِّمِ عُنُقَهُ. ك، عَنْ عَلِيٍّ.»

Hâkim'in *Müstedrek* isimli kitabında Hz. Ali Efendimiz'den rivayet edilmiş değerli kardeşlerim. Konu değişti, imanla ilgili hadîs-i şerîfler okuduk. Şimdi bu hadîs-i şerîfte diyor ki Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*. Emirler Kureyş'ten olsun. Emir, komutan, başkan, reis Kureyş'ten. O Kureyş'in has, halis, iyi liderleri iyilerin lideridir. Fâsık, fâcir olanlar kötülerin lideridir. Eğer Kureyş sizin başınıza kulakları, burnu kesilmiş bir Habeşli köleyi bile tayin etse ona itaat edin. Sözüne kulak verin ve itaat edin.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* müslümanlar arasında birlik ve düzen olsun, hiyerarşi olsun, işler muntazaman yürüsün diye öyle tavsiye buyurmuş. Eğer başınızda böyle bir Habeşli köle bile olsa onu hakir görmeyin. Birisi Bilal-i Habeşi hazretlerine “seni kara kadının çocuğu” falan demiş o Habeşli olduğu için, annesinden dolayı. Onu Peygamber Efendimiz çağırmış; “Sen Hz. Bilal'i annesinin karalığından dolayı kınadın mı? Öyle diyen şahısı; sen cahiliye adetlerini yapan bir insansın, halini düzelt diye azarlamış” Rengin kıymeti yok. Habeşî bir köleyi bile başına tayin etse ona itaat et ve sözünü din-

le, diyor Peygamber Efendimiz, düzen olsun diye, müslümanlar arasında intizam olsun diye.

Ancak sizden biriniz müslüman olmakla kafası kesilmek arasında tercih zorunda bırakılırsa o zaman iş değişir, diyor. Böyle bir tercih durumunda bırakılırsa “ya İslâm’dan vazgeçeceksin ey adam. Ya da senin kafanı keserim” diye. Ya kafayı kurtaracak İslâm’ı reddedecek. Ya İslâm’ı kurtarmak için her türlü tehlikeyi göze alacak. Böyle iki tehlike arasında bir tanesini tercih durumuna düşerse bir müslüman acaba ne yapacak? Böyle bir tercih bahis konusu olduğu zaman boynunuzu uzatın, diyor Peygamber Efendimiz. Boynunuz vurulsun, İslâm elden gitmesin. İslâm daha önemli. Çünkü müslüman olarak öldürülürse şehit olur, cennete gider.

Ama İslâm’dan vazgeçerse dünyada bin yıl yaşasa sonunda ölecek ve cehenneme gidecek. İslâm olmadıktan sonra Karun olsa bir insan ne olur, Firavun olsa ne olur, Mısır’a sultan olsa ne olur. Hepsi gelip geçiyor, demek ki İslâm’ı seçeceğiz.

Bu hadîs-i şerîften alacağımız çok derslerden birisi, her türlü tehlikeye rağmen in-

san Müslümanlığına sımsıkı bağlı olacak. İslâm'dan vazgeçmemeli. Küçücük bir bilmem neden ürküp millet namazı bırakıyor. Allah'ın farz ibadetini bırakıyor. Bizim çok yüksek bir kardeşimiz, âlîmiz, baba dostumuz vardı. Öğle tatilinde, bulunduğu dairede kendisi daire başkanı. Kapısını kapatıyormuş, namaz kılıyormuş. Acaba bunun mahsuru var mı diye soruyor bana.

Öğle tatili, istersen yan gelip yatarsın. İstersen çarşıya çıkıp dolaşırsın. İstersen kahve yapıp gelirsin. İstersen çay içersin. Sen de namaz kılıyorsun, bana soru soruyor. Ben de dedim ki: “Mahzuru var mı diye değil kapıyı kilitlemek; kapıyı açacaksın ki daire başkanı olarak senin namaz kıldığını ötekiler de görsün. Müstahdemi de şusu da busu da hepsi görsün. Rahmetli bir arkadaşımızın evine gittik, Ankara'da tam Amerikan sefaretinin karşısında. Bir merasim vardı, arkadaşımız davet etmişti.

Allah cümle geçmişlerimize rahmet eylesin şu mübarek Cuma gününde. Namaz vakti geldi. “Hadi ezan da okuyalım” dedik. Bu civarda ezan duyulmuyor, ezan okuyalım dedik ezan duyulmayan yerde namaz kılmak

için. Hem ezan okuyacaksınız, hem kamet getireceksiniz dedik. Birisi ben okurum dedi. İyi güzel. İyi güzel ama balkon kapısını açtı balkona çıktı. Orada okuyacak. Tam Amerikan sefaretinin karşısında, sosyete muhitte, balkondan ezan okuyacak şimdi bizim arkadaş. Tabii bir şey demedik ama biz evin içinde okur falan diye düşünüyorduk. O balkona çıktı kendisi, Allah'ın ezanını okuyor. Bir şey diyemedik, o da çıktı bağıra bağıra balkondan bir ezan okudu.

O semtte de hiç ezan duyulmamış. Bütün komşular balkona dökülmüş. Herkes camlara falan çıkmış, bizim kaldığımız dairenin balkonuna bakıyorlar. Ne oluyor burada, bakalım ne olacak diye filan.

Neyse biraz sonra kapı çalındı. İki üç tane adam geldi. Dur bakalım neler söyleyecekler dedim. “Siz niye sesli ezan okudunuz” falan mı diyecek, ne oluyor filan. Adamlar selam verdiler, girdiler içeri. Biz onlara bakıyoruz, onlar bize bakıyorlar. İzah etmeye çalıştılar. “Ezan okudunuz ya. Onun için geldik. Biz de komşuyuz. Allah razı olsun burada hiç ezan okunmuyordu. Tanışmış olalım diye geldik.” dediler. Sonra bizim evde cemaatle

namaz kılındı. Ben de rahmetli arkadaşına dedim ki bak görüyor musun Allah'ın bir emrini tutmakla, bir ezanla 4-5 tane komşu kazandık.

Allah'ın buyruğunu tatbik edeceksin. Çekinmeyeceğiz korkmayacağız çünkü güzel bir şey yapıyoruz. Allah'ın istediği sevdiği güzel bir şeyi yapmakta, kınayanın kınamasına bakmamak lazım, aldırmamak lazım. Eğer ölmekle sağ kalmak arasında bir tercih bahis konusu olsa bile imandan ayrılmayacağız. Böyle buyuruyor yani *sallallahu aleyhi ve sellem*. Allah bizi zorlu imtihanlarla karşı karşıya bırakmasın ama hiçbir zaman da hiçbir şekilde bu imandan fedakârlık yaptırmasın. Sapasağlam imanımızı yaşamayı Rabbim cümlemize müyesser eylesin.

«الْبَادِيُّ بِالسَّلَامِ بَرِيءٌ مِّنَ الْكِبْرِ. هَب، عَنِ ابْنِ

مَسْعُودٍ.»

Bu da İbni Mesud *radıyallahu anh*'ten rivayet edilmiş. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* biliyorsunuz, birbirimizle selamlaşmayı, vedalaşmayı, kardeş olmayı ve bera-

ber çalışmayı bize emrettiği için işin başında da selam geldiğinden selâmı çok teşvik ediyor. Selamla ilgili çok hadîs-i şerîfler var. Çok sevabı var.

Diyor ki bu hadîs-i şerîfinde; selamı önce başlatan kimse, 2 kimse karşılaştı ilk önce *selamün aleyküm* diyen kimse kibirden berî kimse demektir. Kibir yok bu kimsede, tevazu var. İlk önce yolda *es-Selamu aleyküm* diye selam veriyor, Allah ona kibir duygusu nasip etmez. Onu kibirden korur. O kimse ki kibirden berî olur, kibirli insanlara Allah'ın vereceği cezalardan kurtulur. Onun için selam vermeye can atmalıyız.

Selam vermekten çekinmemeliyiz. Bildiğimiz, bilmediğimiz kimselere selam vermeyi Peygamber Efendimiz bize emrediyor, tavsiye ediyor. Bizim selam verdiğimiz insan o selamın ehliyse tamam, selam yerini bulmuştur. Ehli değilse selamımı almaz *es-Selamu aleynâ ve alâ ibadillahi's-salihîn* deriz. Gene bize faydası olur. O isterse almasın, o almamışsa kendisi zarara uğruyor.

İnsan yalnız bir eve girdiği zaman da selam verilir biliyor muydunuz? Yalnız bir eve girdin, kapıyı anahtarla açtın. Evde hiç kimse

yok. Tozlu topraklı, eşyaların üstü örtülmüş, evde kimse yok. İlk defa sen girmişsin. Ne yapacaksın. *es-Selamu aleynâ ve alâ ibadil-lahi's-salihîn* diye selam vereceksin. Çünkü senin görmediğin nice Allah'ın mahluku, neler neler var içerde. Bizim duygularımızın tutmadığı, görmediği oraya selam vereceksin.

«فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ
عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةً طَيِّبَةً»²

Allah emrediyor, onun için kendiniz yalnız bir yere girdiğiniz zaman selam vereceksiniz. Dışarıda müslümanlarla karşılaştığınız zaman hayli hayli, daha fazla selam vereceksiniz. “Hocam bazısına selam veriyoruz, *es-selamu aleyküm* diyoruz, o bana günaydın, diyor. Kendisi bilir.

es-Selamu aleyküm dediğim zaman ben ona dünya ve âhiretinin selametini temenni etmiş oluyorum. Cenneti temenni etmiş oluyorum, o da bana günün aydınlık olsun diyor. Gün zaten aydın, bir de tünaydın diyor, tün aydın olur mu tün karanlık. Tün gece demek,

² 24/Nûr, 61

tün aydın olur mu. Boş bir laf yani. Günaydın, tünaydın.

Öyle bir cümlede *es-Selamu aleyküm* diyorsun. Hem dinî hem maddî hem mânevî hem dünyevî hem uhrevî. İşte bu selâmı önce vermenin sevabı var. Bilmediğimiz faydaları var. Selamla tanışan iki insan *es-Selamu aleyküm* der. Bir araya gelir tanışırlar ne türlü arkadaşlıklar böyle doğar. Bizim dinimizin güzel taraflarından birisi. Abdullah b. Mesud *radıyallahu anh*'ın bir hadîs-i şerîfini okumuştuk bir arkadaşımızın evini ziyaret edilince.

Abdullah b. Ömer sahabeden bir kardeşine “kalk pazara gidelim.” demiş. O da ona diyor ki; “Ey Ömer’in oğlu ben senin takvânı bilirim. Huyunu bilirim, sen böyle çarşmayı pazarı sevmezsin. Orada aldatma olur, eşya eksik dağıtılır. Şeytan çok uğraşır. Sen çarşmayı pazarı sevmezsin. Sen niye çarşıya gitmek istiyorsun. Asıl maksadı nedir? Söyle bakalım bana.” diye Abdullah b. Ömer’i biraz zorlayınca Abdullah b. Ömer “Yahu orada insanlar çoktur, kalabalık vardır. Selam veririz, sevap kazanırız.” diyor. Eski insanlar nasıl yaşamışlar, nasıl düşünmüşler onu anlayın.

Bugün bir arkadaş bir arkadaşına ne diyor “Kalk Kızılay’a gidelim piyasa yapalım.” Piyasa yapmak yani orada nice günahlara girecek. Ona bakacak, şuna bakacak, Kızılay’a piyasa ya gidiyor ama Abdullah b. Ömer neye gidiyormuş. Kalk çarşıya pazara gidelim diyor ama niçin diyor. Selam veririz, sevap kazanırız, diye. Onun için her işimizi Allah rızası için yapmaya dikkat edelim. Selama itina edelim, selam vermeye gayret edelim. Selamı önce vermeye de biraz can atalım. Ve selamlaştığımız kimseleri de tanıyalım, tanışalım. Allah rızası için birbirimizin dostu olalım.

f. Her Gün Yeni Ahbaplar Kazanmaya Gayret Edin

Öteki hadîs-i şerîfi bunun arkasına eklemek istedim. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bir hadîs-i şerîfide buyurmuş ki Bir müslüman bir yeni dost edinse, bu yeni dosttan dolayı Allah ona cennette yeni bir derece verir. Bir mertebe verir ki başka hiçbir ameli işlemekle o mertebeyi bulması mümkün değildir. Yani o kadar yüksek bir mertebe verir. Yeni bir dost edindiği zaman başka hiçbir amel ile erişemeyeceği yüksek bir mertebe

nasip eder cennette, diye hadîs-i şerîfnde söylüyor Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*. Onun için birbirinizi sevin, edin, birbirinizle ahbap olun. Ve her gün yeni ahbaplar kazanmaya gayret edin. Selam verin, tanışın, hal hatır sorun, adresini alın, mektup yazın, tebrik yazın. Fırsat bulduğunuz zaman ziyaretine gidin Allah rızası için.

Bir kulun derecesi çok yüksekmiş de melekler de demişler ki “Yâ Rabbi! Bu kulunun derecesinin yüksek olduğunu görüyoruz. Fakat bunun böyle olağanüstü bir ibadeti yok. Hayrâtı, hasenâtı, gece kalkması, zikir etmesi falan öyle şaşalı bir ibadet görmüyoruz. Acaba bu neden bu yüksek mertebeye buldu?” Allahu Teâlâ hazretleri de buyurmuş ki: “Onu kontrol edin, yoluna çıkın, kendisine sorun.”

Onun üzerine melekler yoluna çıkmışlar soruyorlar, nereye gidiyorsun? “Filanca köydeki bir arkadaşımın evine.” Niye gidiyorsun, orada bir işin mi var? “Hayır.” Bir alacak mı var? “Hayır.” Bir menfaat mi var? “Hayır.” O sana bir iyilik etmiştir, ondan dolayı mı? “Hayır.” Bir borcun mu var? “Hayır.” Peki ne için gidiyorsun? “Ben onu Allah rızası için seviyorum da Allah rızası için ziyaretine gidiyo-

rum.” O zaman onun mânevî derecesinin neden yüksek olduğu anlaşılıyor.

Onun için birbirimizi ziyaret edelim, birbirimizi sevelim. Birbirimizle candan arkadaş olalım, samimi arkadaş olalım. Hakiki dost olalım, din kardeşliğini canlı olarak yapalım. Allah’ın istediği gibi yapalım da Allahu Teâlâ hazretleri bütün suretlerle bize cennette yüksek dereceler ihsan ve ikram eylesin.

«الْبَحْرُ ذَكِيٌّ كُلُّهُ، وَمَاؤُهُ طَهُورٌ. ابْنُ مَرْدُويَهُ، عَنْ

عَمْرٍو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ.»

Bu hadîs-i şerîf de bir fıkıh meselede bizi irşad ediyor. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki; denizin her şeyi temizdir. Nesi varsa yenilebilir. Suyu da temizlik malzemesi olarak kullanılır, suyuyla abdest alabilirsin, gusül alabilirsin, elbiseni yıkarsan halıyı yıkarsan temiz olur. Yani deniz temizdir ve içinden çıkan her şey de hayvanlar, canlılar falan da helaldir demiş oluyor. Deniz büyük bir nimettir. Allahu Teâlâ hazretleri bizim memlekete de bunu ikram eylemiş.

«الْبَخِيلُ الَّذِي مَنْ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ»

Ben onun yanında adım geçer, anılıyorum da o bana salât ü selâm getirmez. Pinti, cimri, bahil insan kimdir? Peygamber Efendimiz'in adı geçiyor da Hz. Muhammed diye o da *sallallahu aleyhi ve sellem* veya *aleyhissalam* demiyor. Ona salât ü selâm getirmiyor. Halbuki Allah Kur'ân-ı Kerîm'inde emretmiş ki "Allah ile melekleri bile ona salât ü selâm ederler, siz de edin" diye tavsiye etmiş. Onun için söylüyor.

O halde bu hadîs-i şerîften sonra ne zaman nerede Peygamber Efendimiz'in adı anılırsa salât ü selâm edeceğiz. Veya sadece *Aleyhissalam* diyeceğiz. Kitaplarda satırlar çok uzamasın diye a.s koyuyorlar veya s.a.s koyuyorlar veya başka bir şey koyuyorlar. Sen onu ne yapacaksın? *Sallallahu aleyhi ve sellem* diye doğru düzgün okuyup öyle devam edeceksin.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'e bağlanmak, onu sevmek bizim dinimizin en önemli, en hassas, en ciddi işlerinden biridir. Peygamber Efendimiz'i sevme-

den olmaz. Ona sevgi duymadan bir insan derece alabilir mi. Alamaz. Onun için Resûlullah'ın sevgisini içimize yerleştirmenin çaresine bakacağız. Ne yaparsak Resullah Efendimiz'in sevgisi içimize yerleşeceğini düşüneceğiz. Bunun iki çaresini hemen şöyle dilime dolanmışken söyleyeyim:

Resûlullah'ın sevgisini kazanmanın, içimizde onun sevgisinin tohumun yeşermesinin çaresi Resûlullah Efendimiz'e salât ü selâm getireceğiz bir. Onun için Resûlullah Efendimiz'e Günde en az 100 defa salât ü selâm getirin. En aşağı günlük vazifeniz olsun. Benden size yadigâr ve vasiyet olsun kardeşiniz olarak.

«الْبَدَاذَةُ مِنَ الْإِيمَانِ، الْبَدَاذَةُ مِنَ الْإِيمَانِ، الْبَدَاذَةُ
مِنَ الْإِيمَانِ. حم، ه طب، وَالْحَاكِمُ ك، هب، ض، عَن
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أُمَامَةَ عَنْ أَبِيهِ.»

el-Bezâzetü mine'l-îmân. 3 defa böyle demiş Peygamber Efendimiz. Bezâzet imandandır, bezâzet imandandır, bezâzet imandandır. Ne demek bu bezâzet?

Bezâzet insanın sade, basit, süssüz elbise giymesidir. Yani gösterişsiz olması, bu imandandır. Ama niye bilmemiz gerekiyor. Peygamber Efendimiz'in sahabesinin hayatındaki gibi olacak öyle şey yapmamalı yani bunu giymek kendisine ağır gelmemeli. Mütevazı giyinivermeli, mütevazı bir tavır alıvermeli, köşeye oturuvermeli.

Hocamızın zamanında onun ziyaretine gelenleri hatırlıyorum; birçok büyük kimse-ler, bakanlar vardı da kapıdan girince hemen eşiğe diz çöküverirlerdi. Tabi bunun ölçüsü şudur: İnsan övünmek için, iftihar için, çalım satmak için, fiyaka yapmak için elbise giyerse bu haramdır. Bu doğru değil. Bir insan mütevazı giyinirse bu iman belirtisidir. Çünkü o aslında olduğundan daha kıymetsiz görünüyor ama ona aldırılmıyor. Bu da imandandır. Bu da işin bir tarafı. Ama Allah bir kula verdiği nimetin eserini onun üzerinde görmeyi sever. Onun için bir insan mevki ve makamına uygun bir tarzda da o beldenin mutad olan kıyafet şekliyle de giyinmeli. Ağa olup, zengin olup da dilenci gibi giyinmemeli. Bu da bir ölçüt. Çünkü bazen birisine acıyorsun, bir para vermeye kalkıyorsun kabul etmiyor seni.

Haline acıdım adamcağızın, biraz ihtiyar gördüm. Bunun çoluk çocuğu, torunları vardır falan dedim senelerce önce. Çıkarttım zekât parası verdim. “Allah’ım ya Rabbim! Ben zenginim ya.” dedi. Zenginsen güzel giyin be mübarek. Ben de seni fakir sandım, ne bileyim. Yani insan biraz gelirine göre giyinmeli. Allah hepinizden razı olsun, dinimizin inceliklerine hepinizi Allah âşinâ eylesin.

«الْبِرُّ مَا سَكَنْتُ إِلَيْهِ النَّفْسُ، وَاطْمَأَنَّ إِلَيْهِ الْقَلْبُ،
وَالْإِثْمُ مَا لَمْ تَسْكُنْ إِلَيْهِ النَّفْسُ، وَلَمْ يَطْمَئِنَّ إِلَيْهِ
الْقَلْبُ، وَإِنْ أَفْتَاكَ الْمُفْتُونَ. حم، طب، عَنْ أَبِي
ثَعْلَبَةَ.»

Diyor ki Peygamber Efendimiz’e sahabe-i kirâm; “Birr yani iyi bir iş yapmak iyi olmak, Bir şeyin iyi mi kötü mü olduğunu anlamanın ölçütü nedir? İyilik bir insanın nefsinin sükut hissettiği, kalbinin mutmain olduğu şeydir. Şunu şöyle yaparsam nasıl olur diye düşündüğün zaman, “Oh içime bir rahatlık geliyor. Kalbim mutmain oluyor.” O iyi iştir. İsm, yani kötülük, günah nedir?

Günah da nefsin razı gelmediği, kalbin mutmain olmadığı şeydir. “Şunu şöyle yapsam mı acaba, yapmasam mı acaba” diyorsun. “Yok onu öyle yapmasan daha iyi olur hacı efendi, senin sakalına pek yakışmıyor.” İçin razı gelmiyor. Nefsin mutmain olmuyor, kalbin mutmain olmuyor, için razı gelmiyor; o kötülüktür yani iyilikte insanın içinden itmi'nân hasıl olur. Kalbi sakinleşir, nefsi sakinleşir.

“Tamam, oh huzurluyuz. Tamam, oh iyi ki yapmışım, *elhamdülillah*” diyorsun. O iyilik insana böyle rahatlık verir. Ferahlık duyduğu, mutmain olduğu şeyi insan yapacak. Rahatsız olup da kalbinin mutmain olmadığı, biraz içine kuşku giren şeyleri yapmayacak.

Hangi şeyler için? Tereddütlü meseleler için. Biliyorsunuz İslâm'da Peygamber Efendimiz buyurmuş ki,

«الْحَلَالُ بَيْنٌ، وَالْحَرَامُ بَيْنٌ، وَبَيْنَهُمَا أُمُورٌ»

مُشْتَبِهَاتٌ

el-Helâlü beyyinün. Helal olan şeyler belli. *Ve'l-harâmü beyyinün.* Haram olan şey-

ler de belli. Kazanç helal mi? Helal. Ticaret helal mi? Helal. Kendisine baksın, bizim dinimizde ticaret helal. İçki haram. Bazı insanlar içiyorlar. Biz içmeyiz. Haram belli, helal belli bizim dinimizde.

Ve beynehümâ umûrun müşebbehât. İki-sinin arasında bazen pek çok kimsenin bilemediği böyle tereddütlü şeyler vardır. İnce konular vardır. Haramı helali çoğu bilir ama içinde bazı böyle tereddütlü konular vardır. Onları da işte böyle hocalara sorar.

O bakımdan haramın ve helalin âşikâr olduğu, âyet ve hadiste belli olduğu şeyde ne kalbe bakılır, ne nefse bakılır, ne mutmain olmaya bakılır, ne mutmain olmamaya bakılır. O zaman haramlardan vazgeçeceksin. Helalleri yapacaksın. “Hocam vallahi benim için böyle mutmain ben böyle yapsam.” Senin terazin bozuk da ondan. Yani haramı seviyor, terazi bozuk. “Olmaz hocam, içim hiç rahat değil. Senin cesaretin yok, imanının zayıf ondan.”

Çünkü dinin söylediği şeyi yapacak insan. Tereddütlü şeyler, böyle biraz ortada olan meseleler. Öyle haramda helalde tereddütte Hiç öyle bir şey olmaz... Onun için Mecelle'de

bir kaide vardır, betonarme kale gibi bir kaide: Diyor ki: “*Mevrîd-i nasta ictihada mesağ yoktur.*” Hakkında âyet olan, hadis olan konuda içtihat yapamaz bir insan, diyor. Kendi kendine göre öyle bir şey yapamaz.

Ama tereddütlü işte; şuraya gitsem mi, gitmesem mi. Öyle yapsam mı, yapmasam mı. Şu adama şöyle cevap versem mi, vermesem mi. Bunlarda âyet yok, hadis yok, kişinin kendisine kalmış. Senin zevk-i selimine kalmış. Bir de zevk-i selim vardır muhterem kardeşlerim. Nasrettin Hoca demiş ki; soğanla yoğurt yemeyi buldum ama ben de beğenmedim.

Zevk-i selimi olacak insanın. Bir şeyi yaptığı zaman güzel olacak. Zevk-i selimi olan bir insan, bir işin sonucunu anlar, kötü şeyden vazgeçer, iyilik yapar. Zevk-i selimi olmayan bir insan münâfıksa biraz da böyle fâsıksa, fâcirse tersine çalışır kafası. “Niye bu kadar sofu oldun, vazgeç bu kadar sofuluktan.” Peki ne yapayım? “Biraz günah işle.” Biraz günah işlemekle Müslümanlık yürür mü. “Bu kadar da sofu olma.” Ya ne kadar olayım? Günde kaç olayım, ne kadarına rızan var. Gel otur pazarlık yapalım. “Bu kadar ileriye gi-

dersen oynatırsın.” Neyi oynatırım, sen oynatmışsın.

Böyle saçma şeyler oluyor. Karısı namaz kılıyor, kocası namaz kılmasın diye ona hücum ediyor. Abdest almaya gidiyor, abdest almasın diye evin sularını kesiyor bazen. Kur’ân okuyacak, Kur’ân okumasın diye komple sigortayı kesiyor. Bununki de bir mantık ama ters bir mantık. Adamın çocuğu müslüman, adamın kendisi onu namazdan vazgeçirmeye çalışıyor. Çocuk camiye gidiyor, babası onu camiden vazgeçirmeye çalışıyor. Çocuk sabah vakti namaza kalkıyor, babası onu vaz geçirmeye çalışıyor. Bu da ters demek ki.

Demek ki münâfıklığın zevkinin kıymeti yoktur. Terazisi bozuktur. Onun ölçüsü, tartısı olmaz. İslâmî zevk-i selimi olan insan içinde bu şeyler, bir. İkincisi; hakkında âyet, hadis olmayan konular içindir. Yoksa âyet, hadis olan konuda söz Allah’ındır, Peygamber Efendimiz’indir. O işte bize laf söylemek düşmez. Otur oturduğun yerde. Allah’ın buyruğunu tut Resûlullah’ın buyruğunu tut. Allah cümlemize her şeyi doğru bilenlerden eyle-

sin. Keyfe göre herkes bir yol tutturursa yandı.

Fâtiha-i şerife.

SORU CEVAP

Bu sene Ramazan'ın başlangıcı sonu hangi günler olduğu hususunda bizi aydınlatır mısınız?

Çok net olarak söylüyorum Çok net, tereddütlü değil, görgüye dayanarak, bilgiye dayanarak, vukufla söylüyorum. Bizim bu sene Ramazan'a başlangıcımız da doğru oldu. Bayrama başlangıcımız da doğru oldu. Erken davrananlar acele ettiler. Peygamber Efendimiz'in emrine uymadılar. Çünkü Peygamber Efendimiz görmeden bayram etmeyin, diyor. Görmeden başkasının sözüne uydular, görmüşler diye bayram ettiler. Görülmedi, görülecek zamanı değildi.

Biz aradık; görmediğimiz halde, görülmeceğini bildiğimiz halde bazıları inandı. Demek ki onların rivayetleri sahih değil. Bazı kimselerin şahitliği bile sahih değil muhterem kardeşlerim. Ortada ilim var, irfan var. Acele ettiler, oruçlu kardeşlerimizin günahlarına girdiler. Ama o gün oruçluydu. Bayram etti-

ler, öyle yapanlar birer gün kaza etsinler. Öyle bilmeden inanmasınlar. Bu işi bilenlere bıraksınlar, kendilerini zararlı çıkartacak işler yapmasınlar.

Allah her şeyi basiretli, rızasına uygun yapmayı bizlere nasip etsin. Dünyada yanındaki şaşkırtacak insan çok kardeşim. Çok, yani bu devirde hele Müslümanlıkla ilgili her kafadan bir ses çıkar. Hatta benden bile söz nakledecekler size. “Hocamızdan duyduk derler.”

Takip edin, takip etmezseniz Allah korusun yoldan çıkarsınız. Aklınızı başınıza toplayın. Ciddi iş yapın İslâm’ın ibadetleri öyle şeye gelmez.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

Özelif Camii/ Ankara

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

